

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3029/2017. (II. 17.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés alapján indult eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 514. § (1) bekezdése első mondatának „[a] 339. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a bűnügyi költséget a magánvádló viseli” szövegrésze alaptörvény-ellenességének a megállapítására és a megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés alapján indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Gödöllői Járásbíróság (a továbbiakban: indítványozó) 3.Beü.322/2016/2. számú végzésével az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – a bűnügyi költségről történő utólagos rendelkezés miatt folyamatban lévő büntetőeljárás felfüggesztése mellett – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 514. § (1) bekezdés első mondatának „[a] 339. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a bűnügyi költséget a magánvádló viseli” szövegrésze alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését indítványozta.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a sértett mint magánvádló feljelentést tett 2012. szeptember 3. napján a Gödöllői Járásbíróságnál három személy ellen a sérelmére elkövetett rágalalmazás vétsége miatt.
- [3] A Gödöllői Járásbíróság 2013. január 29. napján kelt 5.B.550/2012/10. számú végzésével – törvényes vád hiányában – a vádlottakkal szembeni büntetőeljárást megszüntette. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2013. február 28. napján kelt és jogerős 2.Bf.179/2013/2. számú határozatával az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [4] A Gödöllői Járásbíróság a megismételt eljárásban hozott, 2013. június 20. napján kelt 5.B.202/2013/10. számú ítéletében a vádlottakat a rágalalmazás vétségének vádja alól bűncselekmény hiányában felmentette. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2014. október 14. napján kelt 3.Bf.885/2013/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét mindhárom vádlott vonatkozásában hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [5] A Gödöllői Járásbíróság a megismételt eljárásban hozott, 2016. január 20. napján kelt 3.B.641/2014/26. számú ítéletében a vádlottakat a rágalalmazás vétségének [1978. évi IV. törvény 179. § (1) bekezdés] vádja alól bűncselekmény hiányában felmentette. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 14.Bf.255/2016/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy az eljárás során felmerült 30 000 forint bűnügyi költséget a magánvádló viseli. A másodfokú bíróság a magánvádlót ezen túlmenően 10 000 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.
- [6] A három vádlott meghatalmazott védője a Gödöllői Járásbírósághoz 2016. augusztus 4. napján faxon, illetve 2016. augusztus 8. napján postai úton eljuttatott beadványában a büntetőeljárás során felmerült védői munkadíjának és költségeinek a megtérítését kérte arra hivatkozással, hogy azt a védencei nem előlegezték meg.
- [7] Az indítványozónak a meghatalmazott védő indítványa alapján a Be. 578. § szerinti (a bűnügyi költségre vonatkozó utólagos rendelkezés) eljárásban határoznia kell a védő munkadíjának és költségeinek a viseléséről.
- [8] Az indítványozó a védői indítvány elbírálása során észlelte, hogy a magánvádas eljárásban a vádlottak felmentése esetén a vádlottak meghatalmazott védőjének a munkadíja és a költségei viselésére a magánvádlót nem lehet kötelezni. Ennek következtében az indítványozó szerint a Be. 514. § (1) bekezdés első mondatának „[a] 339. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a bűnügyi költséget a magánvádló viseli” szövegrésze alaptörvény-ellenes és annak megsemmisítését indítványozta.

- [9] Az indítványozó a bűnügyi költségről történő utólagos rendelkezés miatt folyamatban lévő büntetőeljárást a Be. 266. § (1) bekezdésének *b*) pontja alapján 2016. október 25. napján felfüggesztette és 2016. november 3. napján – postai úton – az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [10] 3. Az indítvány indokolása szerint a magánvádas eljárásban a Be. 514. § (1) bekezdése alapján a Be. 339. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a bűnügyi költséget a magánvádló viseli. A Be. 339. § (1) bekezdése arról rendelkezik, hogy az állam viseli a Be. 74. § (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott bűnügyi költségből azt a költséget, amelynek megtérítésére a vádlott nem kötelezhető (Be. 338. §), továbbá azt a költséget, amelyet a vádlottnak nem kell megtérítenie [lásd. Be. 74. § (3) bekezdés]. A Be. 74. § (1) bekezdésében azonban a bűnügyi költségek között nem szerepel a meghatalmazott védő munkadíja és költsége, így annak megfizetésére a magánvádló nem kötelezhető abban az esetben, ha a vádlottat felmentik. A Be. 339. § (3) bekezdése alapján az ügyészi vádképviselő esetén az állam megtéríti a vádlott felmentése esetén ezt a bűnügyi költséget.
- [11] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében rögzített védelemhez való jogot sérti a Be. 514. § (1) bekezdésének támadott szövegrésze. A hatályos szabályozás szerint a vádemelés sikertelenségének kockázatát a meghatalmazott védő igénybe vétele esetén a terheltnek és nem a magánvádlónak kell viselnie, ami a terheltet szükségképpen gátolja a védelemhez való jogának a gyakorlásában. Álláspontja szerint a szabad védőválasztás joga tartalmilag nem térhet el a védőköteles, illetve a védő nélkül lefolytatható eljárásoknál. Egy ilyen szabályozás az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség elvébe és a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik. Az indítványozó rögzítette, hogy a magánvádas eljárásokban is kötelező lehet a védelem, ha a Be. 46. § *b*)–*e*) pontjaiban foglalt okok valamelyike a terhelt esetében fennáll.
- [12] Az indítványozó hivatkozott azokra az indokokra, amelyeket az Alkotmánybíróság a pótmagánvádló bűnügyi költségviseléséről szóló 15/2016. (IX. 21.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) kifejtett.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint nem állapítható meg olyan alkotmányos cél, amely indokolhatja a támadott szövegrész következtében a védelemhez való jog tekintetében érvényesülő korlátozást. Az indítványozó szerint az érintett rendelkezés esetében az Abtv. 46. § (1) bekezdésében meghatározott, a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn. A jogbiztonság és az alaptörvény-ellenes jogszabály helyébe lépő új szabályozás megalkotása érdekében – figyelemmel az Abtv. 45. § (4) bekezdésére – a támadott rendelkezés jövőbeli hatályú (*pro futuro*) megsemmisítése indokolt, ugyanis a fennálló helyzet alaptörvény-ellenessége csupán annak módosításával orvosolható.
- [14] 4. A bírói indítvány benyújtásakor a hatályban lévő Be. nem tartalmazott olyan rendelkezést, amelynek alapján a magánvádas eljárásban a magánvádló kötelezhető lett volna arra, hogy a terhelt meghatalmazott védőjének a díját és a költségeit viselje, illetve megtérítse abban az esetben, ha a bíróság a terheltet felmenti vagy vele szemben – a magánvádló vádelejtése folytán – az eljárást megszünteti.
- [15] Ahogyan az indítványozó is kifejtette, a Be. 514. § (1) bekezdésének első mondatrésze alapján „[a] 339. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a bűnügyi költséget a magánvádló viseli”. A Be. 339. § (1) bekezdése szerint közzvádas ügyben az állam – a magánvádas eljárásban a támadott rendelkezés folytán a magánvádló – viseli a Be. 74. § (1) bekezdésének *a*) pontjában meghatározott bűnügyi költségből azt a költséget, amelynek viselésére a vádlott a Be. 338. § alapján nem kötelezhető, továbbá azt a költséget, amelyet a vádlottnak a Be. 74. § (3) bekezdése alapján nem kell megtérítenie. A Be. 74. § (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott bűnügyi költség körében azonban a terhelt meghatalmazott védőjének díja és költségei nem szerepelnek. Ezen bűnügyi költség megtérítéséről a Be. 339. § (3) bekezdése rendelkezik. Ez a törvényi rendelkezés azonban kizárólag a közzvádas eljárás tekintetében rögzíti, hogy ha a vádat az ügyész képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, vagy az eljárást az ügyész vádelejtése miatt megszünteti, az állam a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül – a külön jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a terhelt költségét, továbbá védőjének az eljárás során nem előlegezett díját és költségét.
- [16] Az Országgyűlés időközben elfogadta és a Magyar Közlönyben 2016. november 4-én kihirdették a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvényt.
- [17] E törvény 16. §-a a Be. 514. §-át a (6) bekezdéssel kiegészítette. Eszerint „[h]a a vádat magánvádló képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, vagy vele szemben az eljárást a magánvádló vádelejtése miatt megszünteti, a magánvádló a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül – a külön jogszabályban

meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott azon költségét, továbbá meghatalmazott védőjének azon díját és költségét, amely a magánvádas eljárásban keletkezett. A megtérítésre a (2)–(5) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.” E törvényi rendelkezés 2017. január 1. napján lépett hatályba.

- [18] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a Be. módosítása következtében megszűnt az indítvány benyújtásakor fennállt azon jogi helyzet, amely az indítványra okot adott.
- [19] 5. Az Abtv. 53. § (6) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz kivételével az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány nem vonható vissza. Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – az ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti.
- [20] Az Ügyrend 67. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén. A (2) bekezdés e) pontja kimondja, hogy okafogottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [21] A jelen esetben az eljárás folytatására okot adó körülmény megszűnt, erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntette.

Budapest, 2017. február 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1838/2016.

